metropool regioamsterdam

notitie

Aan Jop Fackeldey, Edward Stigter, Robbert Berkhout, Jan Hoek, [redacted] en Emiel Reiding,

Van [redacted]@amsterdam.nl
[redacted]@haarlem.nl

Onderwerp Inpassing (PHO-)Duurzaamheid in MRA governance

Datum 12 juli 2021

NB: Deze notitie is opgesteld als input voor het gesprek tussen bestuurders op 26 augustus en zal in een later stadium worden aangepast op basis van de reacties van de bestuurders op deze notitie.

Aan de deelnemers aan het bestuurlijk overleg wordt gevraagd:
Onderstaand memo te betrekken bij de discussie over de inpassing van duurzaamheid in de MRA transitie /Governance. Deze discussie heeft plaats op 26 augustus 2021 van half 9 tot half 10. Een agenda voor deze bijeenkomst wordt op basis van dit memo opgesteld.

Inleiding
In het PHO Duurzaamheid van 9 juni is in het bijzijn van de directeur MRA gesproken over het advies van de Transitiecommissie over de governance van de MRA in relatie tot duurzaamheid. Vastgesteld werd dat duurzaamheid in de MRA-agenda en dus ook in de governance een integraal thema is. De vraag kwam daarbij op of een eigen portefeuillehoudersoverleg in die nieuwe governance nog toegevoegde waarde heeft. Dit memo geeft een aanzet voor de verdere discussie en uitwerking en biedt de achtergrond bij de agenda voor de bijeenkomst van 26 augustus.

Opties voor de inbedding van duurzaamheid in de MRA-governance
Bij het 'ophangen' van duurzaamheid in de nieuwe MRA-governance zijn er in hoofdzaak vier opties. Deze zijn alle vier besproken op 9 juni. Waarbij de optie Versnellingskamer (werktitel) als meest wenselijke naar voren kwam.

(1) *Integraliteit voorop: we schrappen een eigen PHO*
De Transitiecommissie heeft gelijk. We willen integraliteit en stellen daartoe de drie bestaande platforms centraal. Daar moet de afweging plaatshebben en niet vanuit de zijlijn via een apart sectoraal overleg ingestoken. Dat is een stap die we niet langer nodig hebben en die slechts leidt tot versnippering en vertraging. Bovendien, de pioniersfase is voorbij. Duurzaamheid is inmiddels voldoende geland in de andere programma's. Een apart PHO Duurzaamheid geeft een verkeerd signaal, alsof het nog steeds iets aparts zou zijn en dat het louter aan de bestuurders duurzaamheid is om zich hiervoor in te zetten.

(2) *We zijn zo ver nog niet: Vooralsnog handhaven van het* PHO
De gedachte achter deze variant is dat we nog niet zo ver zijn om een specifiek duurzaamheidsgremium te schrappen. Duwen en aanjagen blijft (voorlopig) nog nodig, ondanks alle vorderingen die zijn gemaakt rond duurzaamheid als doorsnijdend thema. Bovendien wordt erop gewezen dat het PHO nodig is om binnen de duurzaamheidkolom zelf, de integraliteit tussen onderdelen verder te brengen. Hier komen immers energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie bij elkaar. Hierop zijn nog te veel afwegingen nodig. Die verlies je uit het oog als je het PHO zou loslaten.

(3) *Integraal en steviger: een eigen platform voor duurzaamheid*
Organiseer duurzaamheid via een eigen platform: via een vierde platform, naast de platforms ruimte, economie en mobiliteit. Dan heeft het een gelijke status en handhaaf je ook de afweging binnen de kolom duurzaamheid zelf. Duurzaamheid wordt hiermee definitief erkend als volwassen beleidsveld. Maar ook dan blijft de integraliteit naar de andere platforms lastig te organiseren. Wanneer komt een onderwerp in het platform duurzaamheid en wanneer niet? En wordt juist bij deze variant duurzaamheid in die andere platforms niet onderbelicht gelaten? En zo niet, bij welk platform ligt het primaat?

(4) *Een mix van 1, 2 en 3: een 'Versnellingskamer' Duurzaamheid*
Tijdens de discussie over de voor- en nadelen van de voorgaande varianten, kwam de optie van een 'Versnellingskamer' (werktitel) Duurzaamheid naar voren. Deze werd ingegeven door:

- de wens om binnen duurzaamheid de integrale afweging voorop te laten staan;
- de constatering dat het te vroeg is om nu die integrale afweging al volledig over te laten aan de andere platforms;
- de gedachte dat het goed zou zijn om de integrale besluitvorming expliciet neer te leggen bij de drie platforms ruimte, economie en mobiliteit, maar vanuit een Versnellingskamer Duurzaamheid wel te blijven pushen zo lang dat nodig is. Dit pushen kan vorm krijgen door via gerichte inzet te laten zien wat de gewenste richting is en hoe de benodigde stappen zouden moeten worden gezet.

De Versnellingskamer Duurzaamheid iets nader verkend

In het PHO van 9 juni is afgesproken om de variant van een Versnellingskamer Duurzaamheid verder te verkennen. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Voorop staat integraliteit als eindbeeld: we doen alles duurzaam.
- Op termijn is geen eigen Duurzaamheidsoverleg meer nodig.
- Zolang we nog niet zo ver zijn en nog een aanjaagfunctie nodig is, wordt het zo georganiseerd dat de platforms de duurzame afwegingen maken en de Versnellingkamer Duurzaamheid stimuleert en bewaakt dat dit gebeurt.
- Het realiseren van de duurzaamheidsambities vraagt om samenwerking tussen overheden en andere stakeholders. Het is daarom cruciaal dat de Versnellingskamer Duurzaamheid ook de kracht van bijv. bedrijfsleven en kennisinstellingen verbindt aan de uitdagingen voor de MRA. Een expliciete verbinding met de Amsterdam Economic Board ligt daarom voor de hand.

Een Versnellingskamer Duurzaamheid kan verschillende gedaanten hebben. Twee dimensies willen we in deze notitie expliciet belichten:

- Proactief versus reactief, stimulerend / inspirerend versus controlerend
- Meer of minder vrijblijvend, meer of minder verplichtend.

<u>Proactief versus reactief, stimulerend / inspirerend versus controlerend</u>

De Versnellingskamer Duurzaamheid kan in de eerste plaats reactief opereren, waarbij de agenda van de 3 platforms wordt gevolgd en waarbij wordt gereageerd indien daar aanleiding toe is. Bijvoorbeeld omdat door de platforms te sectoraal en te weinig integraal de afweging wordt gepleegd.

De Versnellingskamer kan echter ook proactief worden opgezet en zelf zaken agenderen die in de andere platforms moeten worden geagendeerd. Denk bijv. aan het doen van suggesties voor nieuw aan te pakken thema's of nieuw voor te bereiden Green Deals over bijvoorbeeld duurzaam toerisme, of over toekomstbestendig bouwen.

Een tussenvorm kan zijn dat de Versnellingskamer hulp aanbiedt aan de platforms door samen met de Amsterdam Economic Board en andere stakeholders te zoeken naar oplossingen die tijdens de besprekingen in de platforms naar boven komen. Waarbij het kan worden georganiseerd als een verplicht advies of een vrijblijvend advies aan de platforms.

<u>Meer of minder vrijblijvend, meer of minder verplichtend</u>

Hierbij valt te denken aan de volgende varianten:

Lichte variant: de regie ligt bij de drie platforms. De Versnellingskamer Duurzaamheid geeft (gevraagd of ongevraagd) advies op de agendering. De uiteindelijke afweging ligt bij het platform.

Zwaardere variant: De Versnellingskamer Duurzaamheid kan ingrijpen wanneer wordt bemerkt dat daar aanleiding voor is. Zonder positief advies van de Versnellingskamer Duurzaamheid kan het platform geen besluit nemen.
Meest vergaand: voor heel belangrijke vraagstukken wordt vooraf integraliteit in de afweging georganiseerd door de platforms op het betreffende onderwerp gezamenlijk te laten vergaderen. De versnellingskamer Duurzaamheid sluit daarbij aan en fungeert als adviseur / vormgever / controleur bij het vormgeven van een integrale aanpak. Wanneer een onderwerp van voldoende zwaarte is voor deze meest vergaande optie, moet worden bepaald. Het moet hier echt gaan om de meest belangrijke beleidskeuzes / trajecten die volledig interdisciplinair zijn. Denk aan een traject als de Verstedelijkingsstrategie, waarin in alle segmenten duurzaamheid terugkomt.

Kortom, er is een lichte rol van de versnellingsfunctie denkbaar en een zware. En daar zit veel tussen in. Het is een afweging tussen het vooropstellen van de platforms en hun zelfstandige besluiten, dan wel het via een nader uit te werken proces bewerkstelligen dat integraal wordt afgewogen en dat de bestuurders Duurzaamheid in die afweging een rol hebben zonder een zelfstandig platform te hebben. Die uitwerking willen we plegen.
Als we als MRA duurzaamheid als inhoudelijk doorsnijdend thema voorop willen stellen bij alle toekomstige beleidsvoorbereiding ligt een zwaardere variant voor de hand.